

PILOTOINTISUUNNITELMA

YHTEYSTIEDOT	
Pilotin aihe	Päiväperho –pilotti: Päihdeperheiden palveluiden maakunnallinen kehittäminen Pirkanmaalla
Mihin LAPE-kehittämiskokonaisuuteen pilotti liittyy? <i>Toimintakulttuurin muutos</i> __ Johtamisen ja ammatillisen osaamisen kehittäminen __ Lapsivaikutusten arviointi <i>Perhekeskustoimintamalli</i> _ X _ Koko perhekeskustoimintamalli __ Kohtaamispaikka __ Ehkäisevä väkivaltatyö __ Eropalvelut __ Vanhemmuuden tuen työkalupakki __ Nepsy-toimintamalli __ Maahanmuuttajataustaisten ja monikulttuuristen lasten, nuorten ja perheiden palvelut <i>Varhaiskasvatus, koulu ja vapaa-aika</i> __ Varhaiskasvatus __ Koulu, oppilaitos ja vapaa-aika Erityis- ja vaativan tason palvelut _ x _ Monitoimijainen arviointi _ x _ Horisontaalinen integraatio _ x _ Vertikaalinen integraatio	
Pilotin vastuujärjestäjä	Tampereen kaupunki, perhetukikeskus Päiväperho
Vastuhenkilöt ja yhteystiedot	Tampere: Timo Ahonen, perhetukikeskuksen johtaja timo.ahonen@tampere.fi p. 050 3450796 Nokia: Erja Kovalainen, sosiaalityön johtaja erja.kovalainen@nokiankaupunki.fi Lempäälä: Heta Periviita, hoitotyön johtaja heta.periviita@lempaala.fi Kangasala: Maija Mäkinen, hyvinvointikoordinaattori Maija.Makinen@kangasala.fi Ikaalinen: Rita Juvonen, johtava hoitaja rita.juvonen@ikaalinen.fi syksyllä 2018 Riikka.kuusiluoma@ikaalinen.fi

Yhteyshenkilönä toimiva LAPE-koordinaattori	Miettinen Sari sari.miettinen@pshp.fi p. 050 3607558
--	--

PILOTOITAVAN KOKONAISUUDEN LÄHTÖTILANNE	
Kohdealueen väestöpohja ja -rakenne	<ul style="list-style-type: none"> Ikaalinen: väestö 7 119 vuonna 2017 Lapsiperheitä vuonna 2016 Aviopari ja lapsia 366 Avopari ja lapsia 146 Äiti ja lapsia 125 Isä ja lapsia 22 Nokia: väestö 33 322 vuonna 2017 Lapsiperheitä vuonna 2016 Aviopari ja lapsia 2 621 Avopari ja lapsia 777 Äiti ja lapsia 620 Isä ja lapsia 108 Kangasala: väestö 31 437 vuonna 2017 Lapsiperheitä vuonna 2016 Aviopari ja lapsia 2 616 Avopari ja lapsia 673 Äiti ja lapsia 538 Isä ja lapsia 110 Lempäälä: väestö 22 829 vuonna 2017 Lapsiperheitä vuonna 2016 Aviopari ja lapsia 2 155 Avopari ja lapsia 500 Äiti ja lapsia 379 Isä ja lapsia 74
Nykytilanne ja tarpeet kunnissa	<p>Lempäälä: Päihdeongelmaisten koetaan olevan kasvava joukko, vaikkakin päihdeäitejä vuosittain vain muutamia. Ennakollisia lastensuojeluilmoituksia ollut tänä vuonna 6 kpl, joista ei toki kaikki päihdeongelman vuoksi. Päihdeperheitä kohtaavat työntekijät kokevat tarvitsevansa konsultaatiota, koulutusta ja (työnohjauksellista) työparityöskentelyä lapsiperheiden päihdetyön asiantuntijoilta.</p> <p>Kangasala: Kunnassa käyty yhteistä keskustelua siitä, kuinka kunnassa tarvitaan tukea siihen, miten saadaan osaamista, yhteistyötä ja tietoa omaan neuvolaan, jossa perheet myös asioi, vaikka olisivat hoitosuhteessa muualla. Sosiaalityön puolella asiakkaina erityisesti alkoholipäihdeäitejä (muut aineet selkeänä vähemmistönä). Kunnassa koetaan tarvetta konsultaatiomahdollisuudelle, yhteistyölle ja koulutukselle.</p> <p>Ikaalisissa myös ollaan innostuneita yhteistyön mahdollisuudesta. Työntekijät kokevat riittämättömyyttä erityisesti tilanteissa, joissa perheet tulevat ja menevät kunnasta toiseen ja takaisin. Ikaalisissa tarvetta koulutukselle, ammattilaisten vertaistuelle ja yhteistyölle. Ikaalinen hakee pilotista kumppanuutta, tietoa, taitoa ja osaamista.</p> <p>Nokiassa vuosittain n. 10 päihdeäitiä -/perhettä. Konsultaatio ja koulutus tulevat tarpeeseen, samoin työpari -työskentelymalli. Erityisesti terveydenhoitajat tarvitsevat tukea päihdeäitejä /-perheitä kohdatessa ja hoidettaessa: tietoa ja ymmärrystä ilmiöistä, joita päihderiippuvuuksiin liittyy.</p>

Miten asiakkaat ovat osallistuneet toimintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen?	Vaikuta –kyselyn kautta.
---	--------------------------

PILOTIN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	
Pilotin tavoitteet ja niiden kytkeytyminen LAPE:n tavoitteisiin	Tavoitteena päihde- ja mielenterveysongelmaisten äitien varhainen tunnistaminen ja puheeksiotto universaaleissa palveluissa sekä perustason osaamisen vahvistaminen. Pilotin tavoitteet ja toiminta kytkeytyvät tiiviisti LAPE tavoitteisiin: vertikaalinen ja horisontaalinen integraatio sekä monitoimijaisuus päihdeäitien ja heidän perheidensä hoidossa ja kuntoutuksessa.
Pilotin kohderyhmät	Raskaana olevat päihdeäidit perheineen äitiysneuvolan asiakkaina.
Toimijat ja sidosryhmät	Kuntien äitiysneuvolat ja heidän lähimmät yhteistyötahonsa.
Pilotin toimenpiteet ja aikataulu	<p>TOIMENPIDE 1 – ALKUKOULUTUS 01/2018 Alkukoulutus pilottiin osallistuvien kuntien äitiysneuvoloiden terveydenhoitajille ja heidän lähimmille yhteistyökumppaneilleen päihteitä käyttävien äitien ja heidän perheidensä hoidossa.</p> <p>Kick Off koulutus 23.1.2018 sisälsi luentoja, työpajaosuuden ja kokemusasiantuntijan haastattelun liittyen päihteiden ja päihteidenkäytön tunnistamiseen ja puheeksiottoon sekä päihderiippuvuuksien ymmärtämiseen.</p> <p>Koulutuksen jälkeen toteutettiin osallistuneille kysely, joka toimi sekä koulutuksen palautekyselynä että alkukartoituksena terveydenhoitajien päihdeasenteista ja kokemuksista suhteessa omaan päihdeosaamiseensa ja palvelujärjestelmän toimivuuteen.</p> <p>TOIMENPIDE 2 - JALKAUTUVAT KONSULTAATIOT 02/2018 alkaen Pilottiin osallistuvien kuntien terveydenhoitajilla alkoi 2.2.2018 Päiväperhon terveydenhoitajan konsultaatiomahdollisuus. Terveydenhoitajat voivat konsultoida Päiväperhon terveydenhoitajaa puhelimitse tai sähköpostilla. Konsultoinnista seurasi tarpeenmukaan joko puhelinohjaus, työparityöskentely tai kunnassa tapahtuvaan ryhmänohjaukseen opastaminen. Konsultaatioiden ja niistä seuraavien toimenpiteiden tilastointi webropol –lomakkeelle.</p> <p>TOIMENPIDE 3 – VÄLIARVIOINTI 05/2018 Pilotin väliarviointi –palaveri 18.5.2018 klo 13-15 Päiväperho tiloissa. Arvioinnissa käsiteltiin Kick offista saatu palaute ja siihen asti tilastoidut konsultaatiot sekä kuntien työntekijöiden ja Päiväperhon työntekijöiden kokemukset alkuvuodelta.</p> <p>Väliarvioinnin perusteella tehtiin pilotointisuunnitelmaan tarvittavat muutokset ja jatkosuunnitelma pilotin loppuunviemiseksi.</p> <p>TOIMENPIDE 4 – PÄIVÄPERHON KUNTAKÄYNNIT Päiväperhon osastonhoitaja Anna Trygg ja terveydenhoitaja Milla Mäkikömsi sopivat kuntien äitiysneuvolan terveydenhoitajien ja hoitotyön esimiesten kanssa osastotunteja kunnittain, pilotin käytännön asioiden läpikäymiseksi ja pilotin juurruttamiseksi kuntien omiin käytänteisiin.</p> <p>TOIMENPIDE 5 – JATKOKOULUTUS 9/2018 Päiväperhon henkilökunta suunnitteli syventävän jatkokoulutuspäivän 12.9.2018. Kohderyhmänä ensisijaisesti Kick off –koulutukseen osallistuneet pilottikuntien äitiysneuvolan terveydenhoitajat ja heidän keskeisimmät yhteistyökumppaninsa. Aiheina riippuvuuden vaikutukset vanhemmuuteen ja asiakkaan tukeminen haastavassa elämäntilanteessa raskausaikana, vauvan vieroitusoireet, päihderiippuvuuden vaikutukset varhaiseen vuorovaikutukseen sekä lapsen hädän ja kaltoinkohtelun</p>

	<p>tunnistaminen. Koulutuksessa oli myös kokemusasiantuntijan puheenvuoro.</p> <p>Koulutuksen jälkeen toteutettiin osallistuneille kysely, joka toimi sekä koulutuksen palautekyselynä että loppukartoituksen pilotin kokemuksista sekä terveydenhoitajien päihdeasenteista ja kokemuksista suhteessa omaan päihdeosaamiseensa ja palvelujärjestelmän toimivuuteen.</p> <p>TOIMENPIDE 6 – LOPPUARVIOINTI Pilotin loppuarviointi –palaveri 24.10.2018 klo 13-15 Päiväperho tiloissa. Arvioinnissa koulutuspalautteiden ja tilastoitujen konsultaatioiden koonti sekä kuntien työntekijöiden ja Päiväperhon työntekijöiden kokemukset piltottikokonaisuudesta. Loppuarvioinnin perusteella jatkosuunnitelma.</p> <p>TOIMENPIDE 7 – RAPORTOINTI 12/2018 Pilotin kokemukset kirjataan Pirkanmaan LAPE Pippurin loppuraporttiin, ja niitä hyödynnetään Pirkanmaan SOTE- ja maakunta –uudistuksen valmistelussa. Pilotin kokemukset ohjaavat Päiväperhon toiminnan maakuntaan laajentumisen suunnittelua ja toteutetusta jo syksystä 2018.</p> <p>Pilotista kirjoitetaan artikkeli THL:n julkaisuun kansallisesta erityispalveluiden uudistamistyöstä. Julkaisu 12/2018.</p> <p>Terveydenhoitajaopiskelijat Annika Alvarez ja Laura Verronen tekevät pilotoinnista hoitotyön tutkinto-ohjelmaan liittyvän opinnäytetyön (CENTRIA, AMK).</p> <p>Pilotin kokemuksia jaetaan myös Pirkanmaan LAPE Pippurin loppuseminaarissa 7-8.11.2018 Tampere-talossa.</p>														
Pilotti -prosessi	<table border="1"> <thead> <tr> <th>3.11.2017</th> <th>20.11.2017</th> <th>13.12.2017</th> <th>23.1.2018</th> <th>18.5.2018</th> <th>12.9.2018</th> <th>24.10.2018</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Kuntien LAPE-ryhmien seminaari</td> <td>1. suunnittelu-kokous</td> <td>2. suunnittelu-kokous</td> <td>Kick off koulutus, pilotin aloitus</td> <td>Väli-arviointi</td> <td>Jatko-koulutus</td> <td>Loppu-arviointi</td> </tr> </tbody> </table> <p>Kutsu yhteistyöhön</p> <p>Lähtötilanteen kartoitus Pilotin suunnittelu</p> <p>Pilotointi 2.2.2018-24.10.2018 Jatkuva arviointi, tarpeiden kartoittaminen Kuntakäynnit - Tiivis yhteistyö kuntatoimijoiden kanssa</p>	3.11.2017	20.11.2017	13.12.2017	23.1.2018	18.5.2018	12.9.2018	24.10.2018	Kuntien LAPE-ryhmien seminaari	1. suunnittelu-kokous	2. suunnittelu-kokous	Kick off koulutus, pilotin aloitus	Väli-arviointi	Jatko-koulutus	Loppu-arviointi
3.11.2017	20.11.2017	13.12.2017	23.1.2018	18.5.2018	12.9.2018	24.10.2018									
Kuntien LAPE-ryhmien seminaari	1. suunnittelu-kokous	2. suunnittelu-kokous	Kick off koulutus, pilotin aloitus	Väli-arviointi	Jatko-koulutus	Loppu-arviointi									

PILOTTIEN VÄLINEN YHTEISTYÖ	
Yhteistyötahot	Päiväperho –pilottikunnista Lempäälässä, Kangasalla ja Nokialla on myös perhekeskustoimintamalli –pilottit.
Sovitut tapaamiset	Ei sovittuja yhteistapaamisia PEKE-pilottien kanssa. Päiväperho-pilotin etenemisestä pyritty tiedottamaan myös PEKE pilottiagenttien tapaamisissa.

PILOTIN SEURANTA JA ARVIOINTI

<p>Arviointi (palautekyselyt sekä työntekijöiden kokemukset)</p>	<p>Väliarviointi 18.5.2018.</p> <p><u>Aloituskoulutuksen palautekysely:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vastausprosentit kunnittain <ul style="list-style-type: none"> ○ Kangasala 38% ○ Nokia 57% ○ Ikaalinen 67% ○ Lempäälä 73% • 100% vastaajista koki saaneensa koulutuksesta hyötyä työhönsä. • Vastaajat kokivat hyötynsä sekä luennoista että työpajatyöskentelystä, erityisesti kokemusasiantuntija sai hyvää palautetta. • Sanallista palautetta väliarviossa koulutukseen liittyen: <ul style="list-style-type: none"> ○ Harvoin näkee niin innostunutta väkeä ja koulutus herätti työyhteisöissä runsaasti keskusteluja. ○ Koulutukseen osallistuneilla kokemusta, että ovat saaneet käytännön työkaluja ja hyötyä arjen työhön ja koulutus on kantanut tähän päivään saakka. ○ Terveystoimittajilla on koulutuksen jälkeen tuntosarvet enemmän esillä. ○ Koulutuksen yksi kohokohta oli hyvä kokemusasiantuntija, joka kykeni tuomaan asian arkisuuden ja todellisuuden lähelle uskottavasti. <p><u>Tilastoidut tapahtumat</u> (puhelut, työparityö)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nokia 0 kpl • Ikaalinen 4 kpl • Kangasala 8 kpl • Lempäälä 8 kpl <p><u>Kokemukset pilotista:</u></p> <p>Ikaalinen: Pilotti on ollut kovin tarpeellinen ja tervetullut Ikaalisiin. Ongelma on kasvava ja tieto-taitoa tarvitaan. Kick off –koulutus osui oikeaan aikaan ja paikkaan. Ikaalisissa neuvolalla on tiivis yhteistyö samassa rakennuksessa sijaitsevien päihdetyön ja sosiaalityön kanssa. Ikaalisissa on saatu rahoitus toiseen päihdetyöntekijään. Asia on jo rekrytointivaiheessa, uuden työntekijän valintaan liittyvät haastattelut on meneillään.</p> <p>Kangasala: Vaikka Kangasalla ollut viime aikoina vähän päihdeasiakkaita, on kokemuksia ehtinyt tulla. Pilotti on ollut upea kädenojennus perustasolle. Pilotin myötä kynnyksen soittajat on matala ja Päiväperhosta on saatu hyvää ja joustavaa täyden kymppin (10+) palvelua. Kangasalla neuvolan ja sosiaalityön yhteistyössä on vielä kehittämishaasteita. Sen sijaan yhteistyö päihdetyöntekijän kanssa on ollut isona apuna neuvolalle.</p> <p>Nokia: Kokemus pilotista on hyvä, vaikkei varsinaisia yhteydenottoja olekaan ollut. Nokialla koetaan, että neuvolasta voitaisiin olla matalalla kynnyksellä yhteydessä Päiväperhoon heti, jos tarvetta olisi. Nokialla on tiiviit yhteistyösuhteet sekä päihdetyöntekijään että sosiaalityöhön. Tällä hetkellä Nokialla on hyvin vähän päihdeasiakkaita.</p>
---	---

	<p>Lempäälä: Pilotin alkuvaiheessa Päiväperhon työntekijät olivat vaikeasti tavoitettavissa. Mutta sitten kun yhteys saatiin, Päiväperhon terveydenhoitajan käynnistä oli todella iso apu ja tuki, ja tilanteesta syntyi paljon enemmän tietoa ja havaintoja, kuin oma terveydenhoitaja yksin oli ymmärtänyt/huomannut. Lempäälässä yhteistyö päihdehoitajan ja -lääkärin kanssa on aika vähäistä. Syksyllä tulossa henkilövaihdoksia ja niiden myötä yritetään yhteistyötä rakentaa uudelle pohjalle.</p> <p>Päiväperhon pilottiterveydenhoitaja Milla Mäkikomsi kertoo pilotin lähteneen sujuvasti liikkeelle. Puhelinaika on osoittautunut tarpeettomaksi, lähes kaikki yhteydenotot ovat tapahtuneet puhelinajan ulkopuolella. Kunnista on tullut osuvia konsultaatioita ja ohjautumisia hyvinkin haastavista asiakkaista ja Päiväperho on voinut olla avuksi. Päiväperhosta on tehty tiivistä työparityötä ja ilmiön parissa tehty työskentely on ollut tärkeää. Kuntien työntekijöiden kanssa on käyty kollegiaalisen tuen keskusteluja (sis. työnohjauksellisia elementtejä) ilmiöstä ja sen herättämistä tunteista. Pilotin aikana on noussut hyvin esiin se, että kuntien palvelujärjestelmässä on hyvin erilaiset käytännöt ja toimintakulttuurit. Pilotti on nostanut esiin tilanteita, joihin ei ole kunnissa määriteltyä palvelu- /hoitopolkua tai työntekijää. Lisäksi vaikka työntekijä tai prosessi olisikin määritelty, ei terveydenhoitajalla aina ole tietoa siitä, miten asiat eri tilanteissa omassa kunnassa järjestellään. Ammattilaisten kontaktien lisäksi Päiväperhoon on tullut muutamia yhteydenottoja suoraan asiakkailta, kun asiakkaat ovat kokeneet aiheetonta asenteellisuutta. Päiväperho on toiminut näissä ikään kuin puskurina ja tulkkina.</p> <p>Yhteenvedona voidaan todeta, että pilotti on ollut hyvä ja tarpeellinen. Vaikka kontaktien määrä on ollut vähäinen, on pilotin rooli ollut merkittävä. Pilotilla on voitu osoittaa sekä koulutuksen että konsultoinnin ja työparityön tarpeellisuus. Toimintamallia voidaan hyödyntää Päiväperhon toiminnan maakunnallistamisessa. Lisäksi kehittämiskohteet ovat tulleet selkeästi esiin. Näitä on mm. yhteistyörakenteiden monialainen ja monitoimijainen suunnittelu kunnissa.</p>
	<p>Loppuarviointi 24.10.2018.</p> <p><u>Koulutusten palautekyselyt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vastausprosentti Kick offin jälkeen toteutettuun palautekyselyyn oli 61% ja jatkokoulutuksen jälkeen toteutettuun palautekyselyyn 71%. • 100% kick off -koulutukseen osallistuneista koki saaneensa koulutuksesta hyötyä omaan työhönsä. • 100% jatkokoulutukseen osallistuneista koki saaneensa vielä jotain uutta hyötyä omaan työhönsä. (Jatkokoulutukseen osallistuneista 74% oli osallistunut jo Kick off koulutukseen.) <p><u>Pilotin tilastointi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilastoituja tapahtumia oli 41, joista suurin osa oli kuntiin jalkautunutta työparityötä (Päiväperhon neuvolan terveydenhoitajan ja kunnan äitiysneuvolan terveydenhoitajan yhteistyö asiakastapaamisella). • Kaikista kunnista oli tilastoituja tapahtumia. • 100% vastaajista (terveydenhoitajista) koki yhteistyön sujuneen hyvin. • 92% vastaajista (terveydenhoitajista) koki saaneensa konkreettista hyötyä omaan työhönsä. 4% vastasi, ettei ole saanut konkreettista hyötyä ja 4% koki, ettei osaa sanoa, saiko hyötyä työhönsä vai ei.

Sanallisissa vastauksissa kommentoitiin, etteivät kaikki vastaajat olleet vielä tarvinneet/ hyödyntäneet konsultaatioita, joten he eivät osaa arvioida mahdollisia hyötyjä. Esim: "Ei ollut tarvetta omien asiakkaitteni kanssa tälle palvelulle, mutta tuntui huojentavalta, kun tiesin mihin voisin tarvittaessa olla yhteydessä."

- Kaikki, jotka vastasivat kysymykseen "Tuntuiko päihdeasiakkaan tukeminen ja kohtaaminen helpommalta, kun oli konsultaatio-mahdollisuus", vastasivat myöntävästi.
- Kaikki, jotka vastasivat avoimeen palautteeseen siitä, haluaisivatko jatkaa yhteistyötä Päiväperhon kanssa, vastasivat myönteisesti.

Kokemuksia pilotista:

Ikaalinen: Ikaalisten kokemuksista ei tietoa eikä koontia käytettävissä. Ikaalisista ei ollut edustusta loppuarvioinnissa. Käytettävissä ainoastaan väliarviossa kuullut Ikaalisten myönteiset kokemukset pilotin tarvelähtöisyydestä ja oikea-aikaisuudesta.

Kangasala: Vaikka tapahtumia ollut määrällisesti vähän, on pilotti ollut erittäin tarpeellinen. Terveydenhoitajat ovat kokeneet helpotusta siitä, että saa apua eikä kaikkea tarvitse itse osata ja vastuuta voi jakaa ja siirtää. Koulutukset ja yhteistyö ovat lisänneet ymmärrystä ja ymmärryksen lisääntyminen on lisännyt mielenkiintoa oppia ja ymmärtää lisää. Työparityö on koettu myös opetustilanteena, se on mahdollistanut uusien työtapojen oppimista ja omaksumista. Päihdeongelma on inhimillistynyt ja tullut lähemmäksi, kuka tahansa meistä voi olla "se". Päiväperhon tuki on ollut tiedossa jo aiemminkin, mutta konkreettinen yhteistyö on madaltanut kynnystä yhteydenottoihin. Jatkossa Kangasalla tarvitaan vielä kuntatason pohdintaa, keitä toimijoita päihdeperheiden tukena jo on, ja keitä olisi hyvä nivoa mukaan yhteistyöhön.

Lempäälä: Sekä koulutukset että jalkautuva työ koettu antoisina. Päiväperhon työntekijä tuonut vastaanottotilanteeseen sellaista asiantuntemusta, jota ilman terveydenhoitajien arjen työ olisi ollut hankalaa ja ei-asiantuntevaa. Pilotin koettiin antaneen myös työnohjauksellista tukea terveydenhoitajille. Lisäksi Päiväperhon työntekijän koettiin tuovan asiakastilanteisiin sekä fyysistä että emotionaalista turvaa. Yhteistyön jatkuminen koetaan välttämättömänä, koska väestövastuuta tekeväälle terveydenhoitajalle ei kerry riittävästi kokemusta, tuntumaa ja asiantuntijuutta päihdeperheiden hoitoon.

Nokia: Koulutukset koettu konkreettisiksi ja käytännön läheisiksi. Pilotti alkoi jähmeästi, mutta Päiväperhon vahva tuki yhteistyön käynnistämiseksi auttoi ja terveydenhoitajat ovat innolla mukana ja kokevat jo uskaltavansa soittaa ja kysyä apua. Erityisesti Päiväperhon tukea tarvittu paikallisten toimijoiden keskinäisen yhteistyön käynnistämiseen. Aiemmin ei välttämättä edes tiedetty, keitä kaikkia toimijoita tai mitä palveluita omassa kunnassa on. Yhteistyö edennyt jo neuvola-asiakkaan päihdehoito -polun kuvaamiseen, jossa myös Päiväperhosta iso apu. Nokiolla koetaan, että johdon vahva tuki pilotille on ollut yksi tärkeä avaintekijä.

Päiväperho: Päiväperhossa pilotti on koettu erittäin opettavaisena ja mielenkiintoisena. Koulutus koettiin hyvänä lähtökohtana yhteistyölle ja

	<p>tutustumiselle. Yhteistyösuhteiden luominen työntekijöihin on selkeästi lisännyt yhteydenottoja. Myös asiakkailta on tullut yhteydenottoja esim. paikkakunnan vaihdosten myötä. Tarpeet yhteistyölle ovat selkiytyneet työskentelyn edetessä. Konsultaatioiden ja työparityön sekä muiden kuntakäyntien teemoja ovat olleet mm. päihteet ja riippuvuus vanhemmuuteen kasvun haasteena, päihteiden vaikutus raskauteen ja sikiöön, vieroitusoireet, altistuksen vaikutus kasvuun ja kehitykseen, lastensuojelullisen huolen arviointi, puheeksiotto ja aiheen jatkotyöstäminen, viranomaisverkoston kokoaminen ja yhteistyö verkostossa. Konsultaatioissa ja työparityössä on toteutunut työohjauksellinen sekä kollegiaalinen tuki ja työturvallisuuteen liittyvää konkretiaa (fyysinen ja emotionaalinen tuki).</p> <p>Vaikka kunnat ja niiden päihdepalvelut ovat hyvin erilaisia, näyttäytyvät haasteet perustason päihdetyölle ja sen kehittämiseksi samankaltaisina. Näitä haasteita ovat mm. eri sektoreiden välisten yhteistyökäytäntöjen ja vastuiden epäselvyydet sekä yhteistyöverkostojen vähäinen hyödyntäminen asiakastyössä. Näin ollen tehdään päällekkäistä työtä ja yksittäisille työntekijöille kertyy helposti liikaa työtä ja liikaa vastuunottoa. Päiväperhon jatkohaasteena on jalkautuvan työn kehittäminen sekä asiakkaiden että työntekijöiden tarpeet huomioiden.</p> <p>Yhteisesti voitiin todeta, että pilotti on ollut kokonaisuudessaan erittäin onnistunut. Kunnista saadun palautteen perusteella pilotti koettiin tarpeelliseksi ja hyödylliseksi, Päiväperhon henkilökunta helposti saavutettavaksi ja heidän ammattitaitonsa sekä päihdetyössä tarvittavan erityisosaamisen suhteen että ohjaajina ja kouluttajina; perustason osaamisen vahvistamista, perustason työtä ja asiakkaita tukevaksi. Pilotilla on voitu osoittaa koulutusten, konsultaatioiden ja jalkautuvan työn tarpeellisuus ja hyödyllisyys sekä myös kuntien/alueiden yhteistyöverkostojen luomisen välttämättömyys päihdeperheiden kokonaisvaltaiseksi auttamiseksi perustasolla.</p>
<p>Jatkosuunnitelma toimintamallin juurruttamiseksi</p>	<p>Kaikilla Pirkanmaan kunnilla on syksystä 2018 alkaen mahdollisuus kehittää päihdeperhepalveluitaan yhteistyössä Päiväperhon kanssa. Pilotissa testattu toimintamalli laajenee maakunnalliseksi Sosiaali- ja terveysministeriön Tampereen kaupungille myöntämän valtionavustuksen turvin. ”Päihteitä käyttävien äitien palveluiden kehittämishanke 2018-2019” tarjoaa kuntiin jalkautuvaa työtä moniammatillisella tiimillä ja lisäksi tarjolla ovat myös päihdearvion ja perhekuntoutuksen palvelukokonaisuudet.</p> <p>Jatkossa Päiväperhon työntekijät ovat yhteydessä suoraan kuntiin. Lisäksi suunnitellaan yhteistyöneuvottelu ennen LAPE-kauden päättymistä Päiväperhon työntekijöiden, koordinaattori Sari Miettisen ja Pirkanmaan LAPE muutosagentti Titta Pelttarin kanssa.</p> <p>Päiväperho -pilotti poikkeaa muista LAPE –piloteista siinä, ettei erillistä jatkosuunnitelmaa tässä vaiheessa tarvita, koska valtionavustus mahdollistaa toiminnan maakunnallistamisen 2018-2019. Siltaamissuunnitelmaa tarvitaan vasta valtionavustushankkeen päättyessä ja pilottiryhmässä toivotaankin kuntien LAPE-ryhmien huolehtivan suunnittelusta, miten tämän toiminnan jatkuminen turvataan vuodesta 2020 alkaen. Toimintamallia suositellaan juurrutettavaksi Pirkanmaan maakunta- ja sote-uudistuksen rakenteisiin.</p>